

“МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН ОЛОН УЛСЫН ЭРҮҮГИЙН
ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГА-ИНТЕРПОЛЫН ЭРХ ЯМБА, ДАРХАН
ЭРХИЙН ТУХАЙ ЕРӨНХИЙ ХЭЛЭЛЦЭЭР”-Т НЭГДЭН ОРСНООР
МОНГОЛ УЛСАД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР, НӨЛӨӨ, ҮР ДАГАВРЫН ДҮН
ШИНЖИЛГЭЭ

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Сүүлийн жилүүдэд үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг нь улам бүр нарийн зохион байгуулалттай болж, технологид суурилсан шинэ хэлбэрээр өргөжихийн зэрэгцээ улс орнуудын хооронд шуурхай мэдээлэл солилцох, хамтарсан ажиллагааг хэрэгжүүлэх, олон улсын цагдаагийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх шаардлагыг нэмэгдүүлж байна. Тухайлбал, Интерполын “Дэлхийн гэмт хэргийн чиг хандлага-2022” тайланд хууль бус галт зэвсгийн худалдаа, хар тамхи, хүн худалдаалах, мөнгө угаах, авлига зэрэг гэмт хэрэг нь хоорондоо уялдсан, төвлөрсөн бус үндэстэн дамнасан сүлжээгээр үйлдэгдэх хандлага нэмэгдэж байгааг онцолжээ.

Энэ хүрээнд Интерполын Ерөнхий Ассамблейн 93 дугаар чуулганаар “Интерполын эрх ямба, дархан эрхийн тухай ерөнхий хэлэлцээр”-ийг баталж, 117 улс дэмжиж, 2 улс эсэргүүцэж, 26 улс түдгэлзсэн бөгөөд, Ерөнхий Ассамблейн тогтоолоор гишүүн улсуудад уг хэлэлцээрт гарын үсэг зурж, цаашид соёрхон батлахыг нэн тэргүүнд авч үзэхийг уриалсан байна. Одоогийн байдлаар Австри, Серби, Испани зэрэг нийт 13 улс уг хэлэлцээрт гарын үсэг зураад байна.

Монгол Улс нь 1991 онд Олон улсын эрүүгийн цагдаагийн байгууллага—Интерполд гишүүнээр элссэнээс хойш үндэстэн дамнасан зохион байгуулалттай гэмт хэрэг, терроризм, хүн худалдаалах, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлт, цахим болон бусад улс дамнасан гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр Интерполын шугамаар гишүүн орнуудтай мэдээлэл солилцох, эрэн сурвалжлах, хамтарсан ажиллагаанд оролцох зэрэг олон улсын цагдаагийн хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлсээр ирсэн.

Тухайлбал Монгол Улсаас жил бүр дунджаар 15-20 алба хаагч Интерполын шугамаар зохион байгуулагддаг олон улсын хурал, уулзалт бусад арга хэмжээнд оролцдог бөгөөд 2023 онд 15 алба хаагч, 2025 онд 9 улсад зохион байгуулагдсан 13 удаагийн арга хэмжээнд нийт 21 алба хаагч оролцсон байна. Эдгээр арга хэмжээний дийлэнх нь тодорхой төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр зохион байгуулагддаг.

Мөн Интерполын Ерөнхий Ассамблейн хурал жил бүр, бүсийн хурал хоёр жил тутам зохион байгуулагдахын зэрэгцээ гишүүн орнуудын санаачилгаар тодорхой төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр хурал, уулзалт, сургалт, хамтарсан тусгай ажиллагааг тогтмол зохион байгуулж, Монгол Улсын холбогдох алба хаагчид эдгээр арга хэмжээнд тогтмол оролцож, олон улсын цагдаагийн хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлдэг.

Иймд энэхүү Хэлэлцээрийн зорилго нь Интерпол байгууллагын Үндсэн хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай эрх зүйн баталгааг бүрдүүлэхийн зэрэгцээ, тус байгууллагын албан тушаалтан, алба хаагч болон гишүүн орнуудын төлөөлөгчдийг албан үүргээ хараат бусаар, саадгүй хэрэгжүүлэх нөхцөлөөр хангахад оршино. Түүнчлэн Интерполын байр, архив, албан бичиг харилцаа, мэдээллийн сүлжээний халдашгүй байх бөгөөд албан хаагчийг албан үүрэгтэй нь холбоотойгоор баривчлах, саатуулахаас хамгаалах, тодорхой татвар, гаалийн хөнгөлөлт, виз болон хил нэвтрэхтэй холбоотой хөнгөвчлөл зэрэг эрх ямба, дархан эрхийг нэгдсэн байдлаар зохицуулсан.

Гэхдээ эдгээр эрх ямба, дархан эрх нь хувийн ашиг сонирхлыг хамгаалах бус, зөвхөн Интерполын хүрээнд албан үүргээ хэрэгжүүлэхэд үйлчилнэ. Өөрөөр хэлбэл, уг Хэлэлцээр нь тухайн этгээдийг үндэсний хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөх үүргээс чөлөөлөхгүй бөгөөд албан үүргээ хараат бусаар, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай эрх зүйн хамгаалалтыг бүрдүүлэхэд чиглэсэн.

Өмнө нь Интерполын эрх ямба, дархан эрхийг гишүүн улс бүртэй байгуулсан тусгайлсан хоёр талт гэрээ болон холбогдох үндэсний хууль тогтоомжоор зохицуулж ирсэн бол энэхүү Ерөнхий хэлэлцээрээр дээрх асуудлыг гишүүн орнуудад нийтлэг, нэгдсэн эрх зүйн зохицуулалтаар хангах үндсийг бүрдүүлж байгаа билээ.

Монгол улсын Засгийн Газар болон Олон улсын эрүүгийн цагдаагийн байгууллага-Интерполын эрх яамба, дархан эрхийн тухай ерөнхий хэлэлцээр"-т нэгдсэнээр гарах үр дүнгүүд:

- Монгол Улсын алба хаагчид Интерполын гишүүн орнуудад албан үүргээр зорчих, хурал, уулзалт болон бусад арга хэмжээнд оролцох үед тэдний албан үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах шаардлага үүсдэг. Ялангуяа Монгол Улс дипломат төлөөлөгчийн газраар дамжуулан шууд дэмжлэг үзүүлэх боломж хязгаарлагдмал улс оронд алба хаагчдын эрх зүйн хамгаалалтыг олон улсын хэмжээнд баталгаажуулах нь чухал ач холбогдолтой. Энэ хүрээнд Ерөнхий хэлэлцээр нь Интерполын хүрээнд албан үүрэг гүйцэтгэж буй гишүүн улсын төлөөлөгч, алба хаагчдад хамаарах эрх ямба, дархан эрх, эрх зүйн хамгаалалтын нэгдсэн зохицуулалтыг бүрдүүлж, тэднийг албан үүргээ хараат бусаар, саадгүй хэрэгжүүлэх нөхцөлийг хангана. Улмаар Монгол Улсын алба хаагчдыг Интерполын шугамаар гадаад улсад албан үүрэг гүйцэтгүүлэхэд тэдний эрх зүйн хамгаалалтыг нэмэгдүүлж, албан үүрэгтэй нь холбоотойгоор үүсэж болзошгүй эрх зүйн эрсдэлээс хамгаалахадэнэхүү Ерөнхий хэлэлцээр чухал ач холбогдолтой юм.

- Хэлэлцээрийн 8 дугаар зүйлд Интерполын хурал, уулзалтад оролцох гишүүн улсын төлөөлөгч, Интерполын албан тушаалтан болон холбогдох этгээдийн виз, нэвтрэх, гарах зөвшөөрлийг шаардлагатай тохиолдолд хураамжгүй, шуурхай шийдвэрлэхээр зохицуулсан. Монгол Улсын алба хаагчид Интерполын шугамаар зохион байгуулагдах олон улсын хурал, уулзалт, тогтмол оролцдог бөгөөд визийн цаг авах, хураамж төлөх, зарим тохиолдолд дамжин өнгөрөх виз авах зэрэг хүндрэл тулгардаг. Хэлэлцээрт нэгдэн орсноор Монгол Улсын төлөөлөгчдийн визийн хүсэлтийг хураамжгүй, шуурхай шийдвэрлүүлэх эрх зүйн үндэс бүрдэхийн зэрэгцээ Монгол Улсад зохион байгуулагдах Интерполын арга хэмжээнд оролцох гадаадын төлөөлөгчдийн нэвтрэх, гарах ажиллагааг хөнгөвчлөх боломж бүрдэнэ.

Мөн Интерполын албан тушаалтнууд сургалт, хурал, тусгай ажиллагаа болон онцгой нөхцөл байдлын үед гишүүн улс хооронд шуурхай зорчих шаардлагатай байдаг тул визийн хялбаршуулсан зохицуулалт нь тэдний албан үүргээ цаг алдалгүй хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

- Хэлэлцээрийн 7 дугаар зүйлд Интерпол байгууллагын орлого, хөрөнгө, бусад өмчийг шууд татвараас чөлөөлөх, албан хэрэгцээнд импортлох, экспортлох тодорхой барааг гаалийн татвар, импортын татвар, хураамжаас чөлөөлөх зохицуулалтыг тусгасан. Монгол Улсад одоогоор Интерполын төв байр, бүсийн товчоо, суурин

төлөөлөгчийн газар байхгүй тул байгууллагын байнгын үйл ажиллагаатай холбоотой бараа, хэвлэмэл материал, тоног төхөөрөмж импортлохтой холбоотой татвараас чөлөөлөх асуудал үүсэхгүй. Харин цаашид Монгол Улсад Интерполын хурал, уулзалт, сургалт нэг удаагийн шинжтэйгээр зохион байгуулах тохиолдолд тухайн арга хэмжээний хүрээнд албан хэрэгцээнд түр хугацаагаар оруулж ирэх бараа, тоног төхөөрөмж, сургалтын материалыг холбогдох журмын дагуу татвараас чөлөөлөх зохицуулалт үйлчилнэ.

ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙН ҮР НӨЛӨӨ, ҮР ДАГАВРЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ:

Монгол Улс нь Интерполын гишүүн улсын хувьд тус байгууллагын олон улсын цагдаагийн хамтын ажиллагааны механизмд тогтмол оролцож, Үндэсний төв товчоогоор дамжуулан гишүүн орнуудтай гэмт хэрэг, гэмт этгээдийн талаарх мэдээлэл солилцох, олон улсын эрэн сурвалжлах ажиллагаа, хамтарсан ажиллагаа болон бусад хамтын ажиллагааг хэрэгжүүлж байна. Иймд уг Хэлэлцээрт нэгдэн орох нь Монгол Улс Интерполын мэдээлэл, хамтын ажиллагааны механизмыг ашигладаг гишүүн байхаас гадна тус байгууллагын үйл ажиллагааг бэхжүүлэхэд чиглэсэн олон улсын эрх зүйн нийтлэг зохицуулалтыг дэмжиж буй идэвхтэй, хариуцлагатай гишүүн улс гэдгээ харуулах ач холбогдолтой.

Түүнчлэн Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 14.2.5-д заасан Интерполын өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, гадаад улсын цагдаагийн байгууллагатай хамтран ажиллах чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд уг Хэлэлцээр нь эрх зүйн чухал ач холбогдолтой юм.

Хэлэлцээрт нэгдсэнээр Монгол Улсын алба хаагчдын Интерполын олон улсын арга хэмжээнд оролцох нөхцөл сайжирч, виз, зорчих болон зохион байгуулалтын хүндрэл буурахын зэрэгцээ Монгол Улсад Интерполын арга хэмжээ зохион байгуулах боломж нэмэгдэнэ. Энэ нь үндэстэн дамнасан гэмт хэрэгтэй тэмцэх олон улсын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, Монгол Улсын Интерпол дахь идэвхтэй оролцоог нэмэгдүүлэхэд ач холбогдолтой.

oooOooo